

MAAKUNNALLISEN AIKUISKOULUTUKSEN YHTEISTYÖRYHMÄ

Ajankohta: Torstai 8.1.2009 klo 9-12

Paikka: Kongressikeskus Fellmanni

Osallistujat: Juha Vaso, kehitysjohtaja, Päijät-Hämeen koulutus konserni, puheenjohtaja
Katriina Haapakangas, palvelupäällikkö, Hämeen TE-keskus
Jari Hautamäki, yhteyspäällikkö, Lahden ammattikorkeakoulu, innovaatiokeskus, sihteeri
Pirjo Hepo-oja, koulutusjohtaja, Heinolan kaupunki
Juha Hertsi, aluekehityspäällikkö, Päijät-Hämeen liitto
Risto Ilomäki, rehtori, Lahden ammattikorkeakoulu
Senja Jouttimäki, pääsihteeri, Lahden yliopistokeskus
Ville Marjomäki, rehtori, Lahden kansanopisto
Leena Kaivola, apulaisrehtori, Suomen urheiluopisto
Matti Kauppinen, johtaja, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Juha Kouvo, toimistonjohtaja, Päijät-Hämeen työvoimatoimisto
Taina Lommi, sivustustoimen tarkastaja, Etelä-Suomen lääninhallitus
Lasse Mikkelsson, rehtori, Liikuntakeskus Pajulahti
Marita Modenius, rehtori, Koulutuskeskus Salpaus
Riitta Oikarinen, toimistonjohtaja, Heinolan työvoimatoimisto
Terttu Pohjolainen, apulaisrehtori, Lahden diakonian instituutti
Eija Pollari, rehtori, Päijät-Hämeen kesäyliopisto
Jouko Pylväs, johtaja, Tuoterengas
Sari Sirkiä, aluetoimitsija, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto (JHL)
Päivi Starckjohann, johtaja, Lahden ammattikorkeakoulu, Innovaatiokeskus
Sirkka Suomi, rehtori, Heinolan kansalaisopisto
Ari Tuupainen, rehtori, Harjulan kansalaisopisto
Maritta Vuorinen, toimialajohtaja, Lahden kaupunki
Mari Ylä-Sankola-Peltola, rehtori, Wellamo-opisto

Asiantuntijat: Sari Niemi, projektikoordinaattori, Päijät-Hämeen Opin ovi
Tarja Hellström, projektikoordinaattori, Päijät-Hämeen Opin ovi
Ulla Saarela, projektisuunnittelija, Päijät-Hämeen Opin ovi

1. Yhteistyöryhmän järjestäytyminen (Juha Vaso)

Ryhmä kävi esittelykierroksen. Puheenjohtaja totesi yhteistyöryhmän päätehtävän olevan maakunnallisen aikuiskoulutuksen suunnittelu- ja kehittämishankkeen (MASU) aikana laaditun maakunnallisen aikuiskoulutusstrategian jalkauttaminen, minkä vuoksi on hyvä, että yhteistyöryhmä on mahdollisimman laajapohjainen. Ryhmässä on edustettuna verkoston toimijoiden lisäksi uutena mm työmarkkinaosapuolien EK:n ja SAK:n edustukset ja maakunnan seutukuntien keskuskuntien Lahden ja Heinolan sivistystoimen edustajat. Mukaan on liittynyt myös Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Heinolan yksikkö. Vapaa sivistystyö on myös laajemmin edustettuna kuin aikaisemmin. Yhteistyöryhmä pitää 4-5 kokousta vuodessa ja sillä on puheenjohtaja ja sihteeri. Toimintaa resurssoidaan erilaisten projektien tuella.

2. Yhteistyöryhmän tehtävät ja toiminnan luonne (Juha Vaso)

Puheenjohtaja luonnehti puheenvuorossaan yhteistyöryhmän tehtäviä ja toimintaa. Hän totesi mm.

- **Maakunnan aikuiskoulutuksen aseman ja merkityksen parantaminen** tuli esille maakunnallista aikuiskoulutusstrategiaa luotaessa. Aikuiskoulutuksen rooli työelämän organisaatioiden osaamisen kehittämisessä on kasvanut ja henkilöstön osaaminen on muodostunut ehkä tärkeimmäksi yritysten kilpailukyvyyn tekijäksi. Aikuiskoulutuksen kenttä Päijät-Hämeessä on ollut pitkään hajanainen.
- **Maakunnallisen aikuiskoulutusstrategian kehittäminen ja ylläpitäminen** tuli esille mm. Koulutuksen arviointineuvoston toteuttamassa ulkoisessa arvioinnissa.
- **Aikuiskoulutuksen kehittämistoiminnan koordinoiminen** maakunnan alueella on verkoston tehtävä. Se toimii aikuiskoulutuksen aluekehitystyön moottorina. Yhteistyöryhmän tehtävänä on johtaa koordinoitua kehittämisprojektin pyrittäen liittämään yhteistyöryhmän toimintaan siten, että verkosto kykenee vaikuttamaan projektien toimintaan ja tuloksiin.
- **Aikuiskoulutusverkoston yhteistoiminnan ja strategian toimeenpanon tukemiseksi** kehitettävien asioiden priorisointia tulee jatkaa. Strategian toimeenpano on jo aloitettu aikuisten tieto-, ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittämisprojektissa (Päijät-Hämeen Opin ovi). Kehittämistoimintaa vahvistetaan ja laajennetaan projektitoiminnan avulla. Seuraavaksi aikuiskoulutuksen aluekehitystyöhön liittyy Hämeen TE-keskuksen käynnistämä Opin ovi, Hämeen TE-keskus –projekti.
- **Maakunnallisen aikuiskoulutuksen ennakoinnin kehittämiseksi** verkostossa käynnistyy laaja ennakointihanke (Päijät-Hämeen osaamistarjonta 2025), jota koordinoi Lahden ammattikorkeakoulu. Päijät-Hämeen Opin ovi –projekti teki suunnitelman ennakointitoiminnan kehittämisestä. Kyseisestä suunnitelmasta laadittiin ESR –hakemus Opetushallitukselle, josta saatiin positiivinen päätös. Kysymys

on keskipitkän ja pitkän aikavälin osaamistarjonnan ennakkoinnin kehittämistä. Lyhyen aikavälin ennakkointityötä kehitetään edelleen Opin ovi –projektissa.

- **Aikuiskoulutuksen järjestämisessä** tapahtuu uudistumista koko ajan. Tällä hetkellä uudistuminen kohdistuu voimakkaasti yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Opetusministeriön AKKU –työryhmän raportti tulee luomaan lähitulevaisuuden suuntaviivat aikuiskoulutuksen rahoitukseen ja järjestämiseen.
- **Osaamisen kehittäminen yhteistyössä työelämän oppimis- ja kumppanuusverkostojen kanssa** on mahdollisuus kokeilla uusia osaamisen kehittämisen yhteistyön muotoja. Esimerkiksi Päijät-Hämeen Opin ovi –projektissa yhteistyökumppaneina seuraavien vuosien aikana 26 yritystä ja 4 kuntaorganisaatiota. Toiminta on aloitettu neljän erityyppisen yrityksen kanssa. Myös neuvottelut kuntien suuntaan ovat käynnistymässä.
- **Aikuisten elinikäisen oppimisen tukeminen tieto-, ohjaus- ja neuvontapalveluja** kehittämällä on aikuiskoulutusstrategiassa priorisoitu tärkeimmäksi asiaksi. Päijät-Hämeen Opin ovi -projekti on saatu käyntiin ja siinä tarvittavia verkostoja kudotaan paraikaa. Yhteistyöryhmä on osa tätä verkostoa.
- **Aikuiskoulutuksen kansallisten hyvien käytäntöjen levittäminen** voi tapahtua mm. projektien rahoituksen turvin erilaisten seminaarien ja kansallisen tason erityisasiantuntijoiden muodossa. Tavoitteena on, että kaikki verkostossa toimivat voivat oppia. Aikuiskoulutuksen arvioinnin kehittämiseksi edellisessä vaiheessa tehtiin useita sisäisiä ja ulkoisia arviointeja. Ne loivat kehittämistyöhön syvyyttä ja fokusoivat verkoston toimintaa. Arviointitoiminta on tie verkoston osaamisen kehittämiseen.

Kokouksessa käydyn keskustelussa nousi esille lisäksi yhtenä yhteistyöryhmän ja alueellisen aikuiskoulutuksen kehitysteemana kansainvälisyys. Oleellista on myös se, että Päijät-Hämettä tarkastellaan osana muita alueita, erityisesti pääkaupunkiseudun metropolialuetta. Tämä on haaste mm. verkoston tekemälle ennakkointityölle. Lisäksi yhteistyöryhmä perusti valmisteluryhmän, minkä tehtävänä on valmistella yhteistyöryhmän käynnistämää uutta toimintaa, jolla aikuiskoulutuksen alueellista vaikuttavuutta voidaan parantaa ja vahvistaa. Työryhmään valittiin Senja Jouttimäki, Risto Ilomäki, Leena Kaivola, Sari Sirkiä sekä Riitta Oikarinen. Valmisteluryhmän tehtäväksi annettiin suunnitella tapa, millä yhteistyöryhmän toiminnan liitetään elinkeinoelämään. Lisäksi ryhmän tehtävänä on hahmottaa yhteistyöryhmän tehtävien välisiä yhteyksiä. Ryhmä valmistelee esityksen seuraavaan 11.5.2009 kokoukseen.

3. Aikuiskoulutuksen merkitys ja haasteet aluekehitystyössä (Juha Hertsi)

Kehitysjohtaja Marja Koivulan tilalla aikuiskoulutuksen alueellisesta merkityksestä ja haasteista kertoi aluekehityspäällikkö Juha Hertsi. Hän otti esityksessään esille mm. kansainvälisen näkökulman väestönmuutoksista, koulutustasosta, kansantuotteesta jne. Hän toi esille maakuntasuunnitelman

tavoitteiden kautta Päijät-Hämeessä olevan osaamisen kehittämistarpeen ja alueellisen aikuiskoulutuksen roolin siinä. Lisäksi hän otti esille EAKR 2007-2013 ohjelman tavoitteen: Osaamisen vahvistaminen taloudellisen kasvun parantamiseksi. Hän totesi, että kansainvälisissä että kotimaissa tutkimuksissa tärkeimmiksi kilpailukykyyn vaikuttaviksi tekijöiksi on määritelty:

1. työvoiman saatavuus
2. inhimillinen pääoma (osaaminen) – aikuiskoulutuksen tehtävä!
3. teknologinen kehitys ja siihen liittyvä innovatiivisuus
4. liikenneyhteydet ja saavutettavuus
5. keskittyminen
6. sijoittuminen kasvavien markkinoiden läheisyyteen
7. aineelliset ja sosiaaliset perusrakenteet

Juha Hertsin esitysmateriaali löytyy osoitteesta: www.lamk.fi/opinovi/materiaalit/

4. Maakunnallisen aikuiskoulutusstrategian tilanne ja kehittäminen (Jari Hautamäki)

Aikuiskoulutusstrategia tarvitsee jatkuvaa päivittämistä. Päijät-Hämeen Opin ovi –projektissa tullaan päivittämään strategia ohjauksen ja neuvonnan osalta. Yhteistyöryhmällä on keskeinen rooli strategisten kysymysten linjaajana. Koulutuksen arviointineuvosto kohdisti strategiaan syksyllä 2007 ulkoisen arvioinnin. Verkoston johtamisjärjestelmän pohjana on tällä hetkellä projektiorganisaation, minkä toimintaa johtaa yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmällä on puheenjohtaja ja sihteeri. Lisäksi kullakin projektilla on oman projektipäällikkö. Verkosto elää projektirahoituksella, mikä koostuu ESR-, kunta-, yksityis- ja yritysrahoituksesta. Projektit käyttävät resursseja verkoston toiminnan kehittämiseen projektien määrittämällä tavalla. Yhteistyöryhmä koordinoi toimintaa ja se voi pyytää projekteja suuntaamaan rahoitusta rahoituspäätösten rajoissa uusiin kehitettäviin kohteisiin.

Yhteistyöryhmän tulee muuttaa aikuiskoulutusstrategiaansa asiakaslähtoisemmäksi ja vaiheistaa verkoston konkreettista tekemistä vuoteen 2017 saakka. Tällä hetkellä strategia on oppilaitoslähtöinen ja toimintaa on vaiheistettu ainoastaan vuoteen 2010 saakka. Arviointineuvoston mukaan strategia on valmis vasta, kun siinä on selkeät toimintasuunnitelmat. Verkosto on edennyt tässä asiassa siten, että Päijät-Hämeen Opin ovi – ja Päijät-Hämeen osaamistarjonta 2025 –projektien projektisuunnitelmat on laadittu kehittämistoimintaa ohjaavien toimintasuunnitelmien muotoon. Tarkoituksena on kehittää projektien ulkoisista näkyvyyksistä kokonaisuus, missä ne muodostavat ”projektiperheen”, mikä muodostaa koko verkoston ulkoisen näkyvyyden. Verkoston sisäisen sähköisen viestinnän kehittämiseksi tarvitaan uutta mallia, minkä perustan verkostossa toimivat projektit voivat yhteistyöllään rakentaa niihin sisältyvien sähköisten kehittämistavoitteiden rajoissa.

Verkoston muodostamisvaiheessa vaikuttavuuden arvioinnin todettiin olevan erittäin tehokas työvälinen yhteistoiminnan kehittämiseen. Jokaiseen verkostossa toimivaan projektiin pyritään liittämään toiminnan kehittävä arviointi. Verkostossa käynnistyneet tieto-, ohjaus- ja neuvontapalvelujen (Opin ovi) sekä ennakkoinnin

(Osaamistarjonta) kehittämisprojektit sisältävät kehittävän arvioinnin periaatteet, mihin sisältyvät vuosittaiset itsearviointit sekä ulkoiset arvioinnit.

Arviointineuvosto kehotti verkostoa laatimaan henkilöstön osaamisen kehittämiseen osaamiskartoituksen, henkilöstöstrategian sekä henkilöstön kehittämissuunnitelman. Asia etenee verkostossa siten, että Päijät-Hämeen Opin ovi –projektissa tullaan tekemään ohjaus- ja neuvontahenkilöstölle osaamiskartoituksia sekä laatimaan verkoston tieto-, ohjaus- ja neuvontapalvelujen osaamiseen kehittämiseen suunnitelma. Päijät-Hämeen osaamistarjonta 2025 –projektissa kartoitetaan erityisesti esimiesten ennakointiosaamista ja toteutetaan sen pohjalta perehdyttämistä ennakoivien toimintaympäristöön.

Kumppanuuksien kehittämiseksi verkosto pyrkii kytkemään yhteistoimintaan ja kehittämiseen elinkeinoelämän ja sidosryhmien edustajat. Tällä hetkellä tämä asia etenee siten, että Päijät-Hämeen Opin ovi projektiin otetaan mukaan 26 yritystä ja 4 kuntaorganisaatiota, joita projekti ohjaa ja neuvoo osaamisen kehittämisessä. Ennakointiprojektiin (Osaamistarjonta 2025) osallistuvien elinkeino-yhtiöiden (Lakes ja LTYP) kehittämisspääalliköt ja yritysten edustajat osallistuvat tiettyjen elinkeinoklusterien edustajina alueen osaamistarpeiden ja osaamistarjonnan selvittämiseen. Lisäksi yhteistyöryhmä miettii tapaa, jolla elinkeinoelämä liitetään ryhmän toimintaan. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen rooli on myös verkostossa vahvistumassa. Järjestöistä on uusina mukana Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) ja Suomen ammattijärjestöjen keskusliitto (SAK) ovat mukana yhteistyöryhmässä. Päijät-Hämeen Opin ovi –projektin ohjausryhmässä on em. järjestöjen edustus. Lahden Alueen Kehittämissyhtiön (LAKES) lisäksi verkostoon pyritään sitouttamaan toinen aluekehitysyhtiö Lahden tiede- ja yrityspuiston edustajat. Aiemmin mukana ovat olleet Päijät-Hämeen yrittäjät ry ja Hämeen TE-keskus jatkavat toimintaansa verkostossa.

Jari Hautamäen esitysmateriaali löytyy osoitteesta: www.lamk.fi/opinovi/materiaalit/

5. Aikuiskoulutuksen tieto-, ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittäminen (Sari Niemi)

Sari Niemi esitteli Päijät-Hämeen Opin ovi –projektia. Hän keskittyi selvittämään projektin ja verkoston näkökulmasta sitä, miksi ohjaus ja neuvonta on niin tärkeä alue. Ohjaus ja neuvonta valittiin maakunnallisen aikuiskoulutusstrategiassa tärkeimmäksi strategiseksi alueeksi. Taustalla ovat mm. Lissabonin strategian ja Koulutus 2010 –työohjelma, Bolognan prosessi sekä EU:n ministerineuvoston päätöslauselma vuodelta 2004. Ministerineuvoston (2008) mukaan kauden 2008-2010 erityistoimina ”Edistetään sellaisten elinikäisten ohjaus- ja neuvontajärjestelyjen kehittämistä ja käyttöä, joilla voidaan tarjota aikuisille riippumatonta tietoa ja neuvontaa, yksilöllisten taitojen analysointia ja henkilökohtaista uraohjausta.”

Yksilön ja yhteiskunnan haasteita ovat väestön ikärakenteen muutos, työelämän rakenteelliset muutokset, uudenlainen työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden aikakausi sekä globalisaatio ja tietoyhteiskunta. Tässä

- Yksilöiltä ja yhteisöiltä vaaditaan jatkuvaa uuden oppimista ja kykyä sopeutua nopeisiin muutoksiin esim. talouspoliittinen tilanne

- Ohjaus- ja neuvontatyön merkitys korostuu erityisesti muutostilanteissa, joissa opiskelun, uran ja elämän suuntia joudutaan etsimään uudelleen.
- Yksilöiden työelämä- ja koulutusratkaisussa tarvitaan tulkkeja, tukea ja ohjausta – koulutus- ja tukijärjestelmät ovat monimutkaisia
- Aikuisopiskelijoilla työ, perheen, opintojen ja muiden roolien yhteensovittaminen saattaa olla haasteellista ja vaatia tukea.
-

Aikuiskoulutus- ja työvoimapolitiikan ajankohtaisiin tavoitteisiin liittyen OPM ja TM asettivat 1.6.2005 yhteisen valmisteluryhmän laatimaan aikuisopiskelun tietopalvelujen, neuvonnan ja ohjauksen toimenpideohjelma vuosille 2007-2012. Tällöin syntyivät TM 365/2006 (Aikuiskoulutus- ja neuvonnan tietopalvelujen, neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen) sekä OPM 29.9.2006 (Muutoksen ennakointia ja hallintaa kysyntälähtöisellä aikuiskoulutuksella).

Kehittämishjelmassa on ESR-rahoitusta vuosina 2007-2013 yht. 26,1 miljoonaa euroa. Niiden avulla toteutetaan erilaisia osaohjelmia sekä alueellisia Opin ovi –projekteja. Kaikkia projekteja koordinoi kansallinen koordinoitiprojekti. Päijät-Hämeessä on Päijät-Hämeen Opin ovi –projektin lisäksi myös Opin ovi, Hämeen TE-keskus projekti, mikä toimii työ- ja elinkeinohallinnon ohjaus- ja neuvontatoiminnan kehittäjänä. Kyseisillä projekteilla on yhteinen ohjausryhmä.

Sari Niemen esitysmateriaali löytyy osoitteesta: www.lamk.fi/opinovi/materiaalit/

6. Ennakoinnin alueellinen kehittäminen (Jari Hautamäki)

Päijät-Hämeen Opin ovi –projekti teki syksyn 2008 aikana ennakointityötä, missä se pyrki kokoamaan erilaisia näkökulmia ja voimia yhteisen kehittämisen äärelle. Kehittämistyöstä syntyi ennakoinnin kehittämissuunnitelma, josta muodostettiin projektihakemus Opetusministeriön valtakunnalliseen ESR –kehittämishjelmaan. Opetushallitus hyväksyi projektihakemuksen joulukuussa 2008. Projektissa tullaan kehittämään maakunnalliseen (tai muun alueen) ennakointiin uudenlaisia menetelmiä. Tavoitteena on yhteen sovittaa pitkällä aikavälillä osaamiskysyntä ja osaamistarjonta yhteen elinkeinostrategian kannalta tärkeimmillä toimialoilla ja klustereissa ja peilata alueemme kehittymistä metropolialueen kehittymiseen ja liittymään mukaan metropolialueella toimiviin kehittämisverkostoihin.

Jari Hautamäen esitysmateriaali löytyy osoitteesta: www.lamk.fi/opinovi/materiaalit/

7. Muut asiat

Kokouksessa ei käsitelty muita asioita.

8. Kevään 2009 kokoukset

Seuraava kokous päätettiin pitää 11.5.2009 klo 12-15 Kongressikeskus Fellmannissa